

Література

1. Глазова В. В., Сурков М.І. Використання робототехніки під час уроків інформатики. Збірник наукових праць фізико-математичного факультету ДДПУ. 2022. Вип. 12. С.65–69
2. Морзе Н. В., Струтинська О. В., Умрик М. А. Освітня робототехніка як перспективний напрям розвитку STEM-освіти. Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. 2018. Вип. 5. С. 178-187.

РЕЗИЛЬЄНТНІСТЬ ОСІБ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Попович І., Дубчак А.

Херсонський державний університет

Анотація. В даному повідомленні подані часткові результати теоретико-емпіричного дослідження розвитку резильєнтності осіб у складних умовах сучасного життя. Матеріали повідомлення спираються на аналіз наукових підходів до проблеми резильєнтності, а також на специфіку життя обстежених та особливостей прояву якостей їх особистості в умовах воєнного стану. Представлено результати кореляційного аналізу резильєнтності та сенсожиттєвих орієнтацій. Схарактеризовано статистично значущі взаємозв'язки між показниками резильєнтності та показниками сенсожиттєвих орієнтацій.

Ключові слова: особистість, резильєнтність, сенсожиттєві орієнтації, кількісний (кореляційний) аналіз, якісний аналіз.

Труднощі життя сучасних українців досить суттєво впливають на їх перевлаштування в руслі воєнного стану. Надзвичайно значущою для сучасних українських людей є проблема резильєнтності, у першу чергу, до життєнебезпечних ситуацій сучасного існування. Розуміння того, як і яким чином люди здатні вистояти, відновитися і навіть психологічно зрости, зміцніти після складних життєвих негараздів та катастроф є досить важливим для визначення подальшого шляху їх життєдіяльності.

Люди зіштовхуються з труднощами адаптації до постійних бойових дій, втрати близьких, окупації, дефіциту основних ресурсів, таких як їжа, тепло та електроенергія. Багато громадян змушені були виїхати, емігрували або були змушені переселитися в межах країни, втративши все. Попри всі ці труднощі, людині потрібно адаптуватися до нових умов і фізично, і психологічно.

Проблема резильєнтності останніми роками притягує до себе значну увагу психологів. Зазначений феномен як наукове поняття виник ще в ХХ столітті, але досі не має однозначного трактування. Так, у іноземній літературі термін «resilience» має такий зміст: ключовий механізм, який забезпечує здатність особистості не лише долати стресові події та кризи, але й відновлюватися та адаптуватися до нових умов, зберігаючи психологічну рівновагу та благополуччя. В українській психологічній літературі феномен резильєнтності особистості також розглядається через призму багатьох концепцій і підходів. Серед науковців, які піднімають питання ментального та психологічного здоров'я населення під час воєнного стану відомі роботи наступних учених: В. Климчук, В. Федорчук, В. Чернобровкін, Г. Лазос, О. Хамініч, О. Морозова, І. Попович, Т. Титаренко, М. Савчин, Н. Хамітов, М. Коновальчук, К. Терещенко, К. Балахтар,

О. Чиханцова, О. Хамініч, С. Пирожков, О. Креденцер та інших. У розгляді питань ментального здоров'я резильєнтності виділено поважне місце. Ми вважаємо, що резильєнтність є важливою характеристикою, яка допомагає внутрішньо переміщеним особам ефективно долати виклики, зберігаючи стійкість та психічне здоров'я. Це комплексне явище, яке поєднало швидкість відновлення, баланс між чинниками ризику та захисними механізмами, що сприяють ефективній адаптації та відновленню після стресових впливів.

Наше дослідження спрямоване на вивчення розвитку резильєнтності внутрішньо переміщених осіб в умовах воєнного стану. Практична частина роботи включала декілька послідовних етапів: підготовчий, аналітичний та етап інтерпретації (статистична обробка та аналіз отриманих результатів).

На першому, підготовчому етапі, продумувалась логіка і стратегія дослідження, обґрунтовувалася вибірка дослідження. На другому етапі серед існуючих психодіагностичних методик відбиралися ті, які, по-перше, відповідають меті дослідження, і по-друге, є досить валідними і надійними. На третьому етапі проводився збір емпіричних даних з подальшою їх обробкою та інтерпретацією. До вибірки дослідження увійшли респонденти, які тимчасово проживають у різних містах України та є внутрішньо переміщеними особами із східних регіонів країни. В експерименті взяло участь 50 респондентів, віком від 23 до 48 років.

Одним із завдань нашого дослідження було вивчення взаємозв'язку резильєнтності і сенсожиттєвих орієнтацій. Приступаючи до дослідження, ми припустили, що показники резильєнтності і сенсожиттєвих орієнтацій осіб взаємопов'язані між собою. Тому метою дослідження стало вивчення специфіки сенсожиттєвих орієнтацій осіб із різним рівнем резильєнтності. В дослідженні були використані такі психодіагностичні методики: 1) для вивчення резильєнтності обстежених - «Шкала резильєнтності Коннора-Девідсона-10» (CD-RISC 10) (Campbell-Sills & Stein; адаптовано Н.В.Школіною); 2) для вивчення сенсожиттєвих орієнтацій обстежених, що дали згоду на участь у дослідженні - «Тест життєвих орієнтацій» Д.О.Леонтьєва (аранжування І.С. Попович). Розглянемо результати кореляційного аналізу, що подані у табл.1.

Таблиця 1

Значущі коефіцієнти кореляцій між показниками резильєнтності та сенсожиттєвих орієнтацій

№п/п	Показники життєвих орієнтацій	Показник резильєнтності
		Рез
1.	ЦЖ	350*
2.	ПЖ	388*
3.	ЛК-Я	-420*
4.	ЛК-Ж	438**
5.	ЗЖ	536**

Примітка: 1) нулі та коми опущені; 2) позначення * - значущість зв'язку на рівні $p < 0,05$, ** – на рівні $p < 0,01$; 3) умовні позначення показника резильєнтності: Рез -

резильєнтність; 4) умовні позначення показників сенсожиттєвих орієнтацій: ЦЖ – цілі життя; ПЖ – процес життя; ЛК-Я – локус контролю «Я»; ЛК-Ж – локус контролю «життя»; ЗЖ – загальний показник сенсожиттєвих орієнтацій.

Аналіз кореляцій, поданий у таблиці 1, показав, що існують як позитивні, так і негативні зв'язки між основними аспектами життя та показниками стійкості. Наприклад, було виявлено позитивну кореляцію між індексом резильєнтності та цілями життя ($p < 0,05$), процесом життя (ПЖ) ($p < 0,05$), локусом контролю «життя» (ЛК-Ж) ($p < 0,01$) та загальним показником сенсожиттєвих орієнтацій (ЗЖ) ($p < 0,01$). Натомість між локусом контролю «Я» (ЛК-Я) та резильєнтністю на рівні 5% спостерігається значний негативний зв'язок.

Ці результати свідчать про те, що ключові життєві аспекти особистості впливають на внутрішній локус контролю, що відображає загальне світоглядне переконання, пов'язане зі здатністю індивіда відновлюватися після складних психоемоційних станів.

Виявлені та вивчені кореляції дозволили розпочати якісний аналіз отриманих результатів. Це стало наступним кроком у вирішенні нашого емпіричного дослідницького завдання.

Надалі за допомогою методу «асів» [2] ми визначили групи осіб з різним рівнем резильєнтності. Кожна група досліджуваних характеризується ступенем вираження показників. Це відображається в особливостях конфігурації кожного профілю: візуально профілі представників груп осіб з високим і низьким рівнем резильєнтності характеризуються розташуванням відносно середньої лінії ряду та специфікою сенсожиттєвих орієнтацій, що виявляється у якісно-кількісному поєднанні їх показників. Певне поєднання показників дозволило нам визначити психологічні особливості сенсожиттєвих орієнтацій осіб з різним рівнем резильєнтності. Одержані факти свідчать про те, що резильєнтність впливає на специфіку сенсожиттєвих орієнтацій представників вибірки і гіпотетично може бути визначена їх чинником.

Література

1. Попович І. С. Психологія соціальних очікувань особистості: методологія, теорія і практика: навч.-метод. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 158 с
2. Саннікова О.П. Феноменологія особистості: Вибрані психологічні праці. Одеса: СМІЛ, 2003. 256с.

УДК:378.016.94

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІСТОРІЇ ДО ПРОЄКТУВАННЯ ОСВІТНІХ САЙТІВ

Яновська Л. Г.

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

Розвиток українського суспільства на початку XXI ст. позначився багатьма інноваційними тенденціями. Освітня сфера не стала винятком і новітні інформаційні технології ввійшли в освітній процес. Найважливіше місце серед інновацій займає інформатизація навчання. Тому в професійну підготовку